

Om praksispakken

Dette materiale er resultatet af et sparrings- og udviklingsforløb i samarbejde mellem Sangens Hus og en række idérige musiklærere fra hele landet. I to runder afholdt vi laboratoriedage, hvor vi drøftede og udvekslede erfaringer, udfordringer og succeser i valgfagsundervisningen i musik.

Her stod det klart, at et gennemgående tema for mange valgfagsundervisere var at finde metoder til at styrke elevernes mod og lyst til at bruge stemmen – både når det kom til at synge med på sange, til at udvikle stemmen som instrument og til at arbejde kreativt og skabende med stemmen.

Vi gav os derfor i kast med at finde på tilgange til arbejdet med stemmen, som kan motivere valgfagseleverne i musik til at eksperimentere og lege med stemmen og dens muligheder og måske ligefrem forglemme sig i et kreativt rum, hvor stemmen bliver et sjovt instrument, man altid har med sig.

Vi allierede os med to dygtige vokalnørder – beatboxeren Simon Adel og elektro- og teknikentusiasten Kristoffer Fynbo Thorning, som vi arbejdede sammen med på to workshopdage. Her fandt vi i fællesskab frem til en række øvelser, som vi håber også vil være til gavn for dig, der arbejder med valgfagshold i musik, eller til dig, som underviser andre klassetrin i musik og har lyst til arbejde med stemmen på nye måder.

I materialet finder du:

Video 1: Beatboxing – introduktion, øvelser, kreative aktiviteter og vokalbaseret sammenspil.

Video 2: Tech-sjov med stemmen – introduktion til og leg med mixeren, stemmekompositioner på app og kreativ brug af vokaleffekter i sammenspil.

Video 3: Musical Evolution – en øvelse i improvisation og musikalsk skaben.

Videoerne er tænkt, så øvelserne kan kombineres med hinanden og eventuelt indgå i den øvrige undervisning. Sidst i dette skriftlige materiale finder du ideer til dette.

VIDEO I: BEATBOXING

Baggrund

Beatboxing er et vokalt kunstnerisk udtryk, hvor man ved udelukkende at bruge sin egen stemme (mund, svælg, læber, tunge osv.) skaber lyden af særligt trommer, bas, scratch, andre dj-teknikker og egne nyskabte lyde.

Beatboxing, som vi kender det i dag, har sine rødder i 80'ernes og 90'ernes hiphop-miljøer på gaderne i byer som New York, Chicago og L.A. Men vocal percussion, som beatboxing udspringer fra, har været anvendt i musik langt tidligere.

Læs mere om beatboxing og dens historie på www.humanbeatbox.com.

Kilde: humanbeatbox.com og wikipedia

Opvarmning

For at komme godt i gang med både mund, tunge, læber og luftstrøm kan vi starte med en række opvarmningsøvelser:

Céline Dion

- 1) Træk vejret godt ind. Prøv gerne, om I kan udvide vertikalt i brystkassen på indåndingen.
- 2) På udåndingen ruller vi med læberne, uden tone.
- 3) Så tilføjer vi stemmen: Træk vejret ind og udånd med læberul, denne gang med tone på.
- 4) Bevæg jer op og ned i tonehøjde. Vis gerne bevægelsen med hånden.

Vækkeuret

Dette er en videreudvikling af Céline Dion øvelsen. Vi laver tonen skarp og lys, kombinerer den med læberul og laver små korte toner i streg, så det lyder som et meget irriterende vækkeur.

Tip: Hvis det er svært at få læberne til at rulle, er det sandsynligvis, fordi du eller dine elever "låser" lidt i maven. Altså at maven kommer til at spænde eller presse udad, når I laver lyden. Prøv at bevæge maven gradvist indad på læberullet. Du kan forestille dig, at navlen bevæger sig ind mod rygsøjlen, eller at du suger en sytråd ind i navlen.

Smasket

- 1) Start med at lave almindelige smaskelyde.
- 2) Lav det om til en highhat-lyd ved at placere tungen bag fortænderne i overmundens og "hive" nedad.
- 3) Læg smasket ovenpå alle tonerne af en simpel melodi – f.eks. en bid fra sangen "Push it" med Salt-N-Pepa, som vi bruger i videoen.
- 4) Prøv kun at lægge smasket der, hvor det ville være naturligt i musikken at have en highhat-lyd. I videoen forsøger vi os med at lægge den på alle lige slag, altså på 1-2-3-4.

Husk: Øvelse gør mester, og det er meningen, at vi skal klokke i det og have det sjovt.

Akkompagnement med lyde

- 1) Vælg en simpel sang, som du synger. I videoen bruger vi "I Like To Move It", der oprindeligt er skrevet af Real 2 Real (feat. The Mad Stuntman).
- 2) Bed eleverne lave en hvilken som helst valgfri lyd, som de lægger oveni sangen. Tilsammen danner alle elevernes lyde et akkompagnement til sangen.
- 3) Når du kalder "skift" undervejs, skal eleverne skifte til en ny tilfældig lyd.

Lær lydene P-T-K / B-T-K

Lyden 'T'

Start med lyden 'T', da den er lettest. Denne er vores highhat lyd.

- 1) Ekko-rytmer: Lav forskellige rytmer kun med lyden 'T', som eleverne skal imitere.
- 2) Prøv at ændre lidt på T-lyden som en del af rytmerne.
- 3) Eleverne kan på skift lave en rytme med T-lyden, som resten af holdet gentager.

Lyden 'K'

K'et er vores lilletromme-lyd (snare). Lyden laves ved at lave en kraftig, støttet "eksplosion" i K-lyden.

- 1) Ekko-rytmer: Lav forskellige rytmer kun med lyden 'T', som eleverne skal imitere.
- 2) Eleverne kan på skift lave en rytme med T-lyden, som resten af holdet gentager.

Lyden 'P' eller 'B'

Lyden 'P' eller 'B' er vores dybe stortromme-lyd. Den kan både læres med afsæt i lyden 'P' eller 'B'. Simon bruger i videoen lyden 'P' som udgangspunkt. Men bliv ikke forvirret over, at den skrives som "B" i notationssystemet. Det skyldes, at Simon har erfaret, at mange nybegyndere har lettest ved at lære stortrommelyden som en 'P'-lyd. Lyden laves ved at få stor kraft på P-lyden.

- 1) Gør P-lyden så lang som muligt. Øv det nogle gange - det er ikke helt let at få lyden til at fortsætte.
- 2) Prøv nu at gøre lyden kort, men med samme store kraft på 'P'-lyden, som var nødvendig, da vi skulle gøre den lang.
- 3) Ekko-rytmer: Lav forskellige rytmer kun med lyden 'P', som eleverne skal imitere.
- 4) Et sjovt trick: Tag et lille stykke papir, f.eks. et papirlommetørklæde, og se, om I kan blæse det af jeres hånd, når I laver 'P'-lyden.

Tip: Se gerne videoerne af Simon Adel sammen med eleverne, så de kan prøve at efterligne en vaskeægte beatboxers lyde.

Ekko-beats

Brug alle tre lyde til at lave forskellige beats.

- 1) Start med selv at lave forskellige rytmer, som eleverne skal imitere.
- 2) Lad eleverne på skift beatboxe en rytme, som resten af holdet imiterer. Hold gerne en fast puls og flow hele vejen igennem, så I ikke stopper op imellem hver elev.

Lær SBN

– Standard Beatbox Notation

Introduktion

SBN er en metode til at notere beatbox-rytmer. Det er super simpelt og intuitivt. Du finder SBN-kortene på hjemmesiden sammen med dette materiale. De kan printes og evt. lamineres.

Byg beats med SBN

Ved hjælp af SBN-kortene kan eleverne selv komponere deres egne beats. Giv gerne så få instruktioner som muligt – undgå f.eks. at snakke om taktart, hvor mange slag der skal være osv., men se, hvad eleverne kommer op med på egen hånd.

- 1) Eleverne går ud i grupper med en bunke SBN kort.
- 2) I fællesskab bygger de et beat, som de synes lyder fedt.
- 3) Den første gruppe præsenterer deres beat for resten af holdet, og de andre prøver derefter at lære deres beat.
- 4) Næste gruppe præsenterer, og resten af holdet lærer den osv.

Beatbox band

I øvelsen beatbox band lægger vi flere rytmer oveni hinanden. Eleverne kan være opdelt i mindre grupper og hver i især finde på en "linje". Eller eleverne kan sættes sammen to og to, hvis hele valgfagsholdet skal lave et stort fælles beat.

- 1) Hver elev (eller to og to) bygger nu én takts beat (en linje). Eleven bestemmer selv, hvor mange slag der skal være inden for takten.
- 2) Eleverne præsenterer deres linje for hinanden.
- 3) Alle elever beatboxer deres rytme oveni hinanden.
- 4) Eleverne må gerne ændre i deres rytme, så den passer bedre sammen med de andre.

Tempo-dirigent

Denne øvelse er et næste skridt til øvelsen beatbox band, hvor vi træner den fælles puls og elevernes evne til at lytte til helheden. Én elev vælges som dirigent og skal ved hjælp af sin egen beatbox-rytme dirigere de andre op og ned i tempo.

Tip: I kan tilføje et tegn for "speciallyd" til SBN-kortene. Dette kort kan være en "joker", hvor man selv kan finde på en lyd, der bruges i beatet. Det kan også være billeder af ting, der har en særlig lyd, som kan bruges i et beat – en klokke, en ambulance, stormvejr, en sodavand osv. Det kan være med til at sætte elevernes stemme-fantasi i gang.

Arrangement med beatboxing

Det kan være sjovt for eleverne at anvende deres nye beatboxing-skills på sammenspilsnumre. I kan prøve at udskifte trommerne i nogle af de sange, I allerede har på sammenspilsrepertoiret med beatboxing, f.eks. ved at lade en mindre gruppe holde et beat sammen.

I kan også give jer i kast med disse arrangementer fra tidligere praksispakker, hvor det giver rigtig god mening at tilføje beatboxing. De kan bruges enten som sangerbaseret sammenspil, eller I kan tilføje instrumenter: [MEMORIES](#), [I NAT ER VI LADT](#), [PESTO](#), [DANS DIN IDIOT](#), [TSAMINA](#).

I videoen giver vi et bud på, hvordan et simpelt nummer kan arrangeres som sangerbaseret sammenspil med øvelsen "Den levende loopstation".

Den levende loopstation

Vi kan lege med at lave arrangementer kun med stemme og krop (sangerbaseret sammenspil) ved at tænke gruppen som en levende loopstation. Hver person (eller lille gruppe) udgør en kanal på vores loopstation, som kan have en lyd eller musikalsk figur, der gentages (loopes). Det gælder om at få de forskellige lyde og figurer til at lyde godt sammen.

For at komme godt fra start med øvelsen kan man vælge at tage udgangspunkt i et nummer, holdet kender på forhånd. På videoen bruger vi sangen Seven nation army. Her får én person til opgave at holde highhatten, en anden får stor- og lilletromme og resten får bas/guitar-figuren og melodien. På den måde skal den enkelte ikke holde et fuldt beat selv, men får alligevel oplevelsen af at bruge beatboxing på et konkret nummer. I kan naturligvis lægge flere beatboxing slag på, hvis I er et større hold.

Ideer til videreudvikling af øvelsen

- Diriger arrangementet ved at tænde og slukke for de forskellige "kanaler" på den levende loopstation. [Se øvelsen "Levende bandlab" i video 2 for inspiration.](#)
- Kombiner denne øvelse med øvelsen "Beatbox band".
- Tilføj improvisationer – f.eks. kan nogle elever få frihed til at lave rytmiske slag, melodier eller andet, som ikke er et fast loop.

LINKS TIL MERE BEATBOXING

Tutorialvideoer på youtubekanalene: "[Beatbox Skolen](#)":

Mere viden om beatbox: www.humanbeatbox.com

Inspiration - [Beatboxing på loopstation battle](#)

Idekatalog

Her får du inspiration til, hvordan materialet i de tre videoer kan anvendes i kombination med hinanden og i den øvrige musikundervisning.

- Kombiner jeres nye beatboxing skills med at lave sample-kompositioner i Bandlab.
- Varm op med Musical evolution, og brug den overlevende figur som grundfigur i en levende bandlab-komposition. Når vinderen er fundet, finder resten af holdet på et sample, som passer til grundfiguren.
- Brug beatboxing og bandlab-samples som instrumenter, I altid kan anvende på sammenspilsholdet. Hav også gerne den kreative lydtekniker som fast medspiller.
- Kombiner bandlab-samples og/eller beatbox med tekstskrivning – se f.eks. [denne sangskrivningsteknik](#). Prøv at lave en sang/rap, hvor akkompagnementet spilles som samples i bandlab, beatboxing, enten live eller som samples, og hvor melodien synges henover.
- Hav et tema om musikteknik. Bliv klogere på, hvad der findes af nyere musikteknologi, lyt til musik og se live performances, der anvender særlig teknologi. Lad eleverne gå på opdagelse på google og de sociale medier og præsenterer for resten af holdet, når de finder noget fedt. Tjek f.eks. Imogen Heap, Bon Iver, Björk, Tash Sultana, Bernhoft, Hannah Schneider og CocoRosie. Eller tjek nogle af de store musik tech virksomheders inspirationsvideoer på YouTube, f.eks. Ableton Live, TC Hellicon, Boss loopstations, Novation mm.
- Hav et større tema om beatbox. Bliv klogere på historien, på teknikken og på kendte beatboxere. Se f.eks. denne TED talk om, hvad der sker med stemmelæberne og de øvrige halsområder, når man beatboxer: <https://www.youtube.com/watch?v=LqdFL0u2HLY> . Eller tjek Rahzel, som bl.a. blev kendt for sin sang "If Yo'r Mother Only Knew", hvor han synger og beatboxer på samme tid(!).
- Lav nye kreative benspænd for jeres bandlab kompositioner, f.eks. samples, der er optaget i skolegården, derhjemme, i skoven, på ét instrument osv.
- Kombiner SBN-kortene med solfa-kort, og lav små kompositioner med både beat og melodi. [Du kan finde solfa-kort her](#).
- Lav en beatbox-battle i slutningen af skoleåret. Hvem kan nå at blive sejst til beatboxing? Og hvem kan udvikle den sjoveste speciallyd?